

Lärande för kompetensförsörjning

Efterfrågan på kompetens i arbetslivet har varit en stor fråga i många år. Nu börjar den ena innovativa lösningen efter den andra poppa upp i olika branscher. Det beror på att individer och organisationer har lärt sig mer om hur de ska arbeta med kompetensfrågan för att lösa sina problem och förflytta sig framåt. Det innebär också en förflyttning i fokus: från **vad** som ska läras in, till **hur** man ska ge

förutsättningar och stöd för individers lärande. Och genom att utveckla arbetsmiljön som lärmiljö, kommer verksamheten förmodligen att uppnå fler positiva effekter än ökad kompetens.

Cecilia Bjursell
Centrumledare Encell

Kompetensutveckling inom industrin

– inte bara VAD man ska lära sig utan HUR

Projektet *Digital pedagogik och kompetensutveckling för industrin* föddes ur arbetet med regeringens strategiska samverkansprogram för livslångt lärande och kompetensförsörjning. Nu är projektet, som har drivits av RISE, snart i mål. En av nyckelfrågorna i projektet har blivit hur lärande i organisationen ska gå från inspirerande idéer och samtal på kontoret till drivkraft och engagemang på golvet.

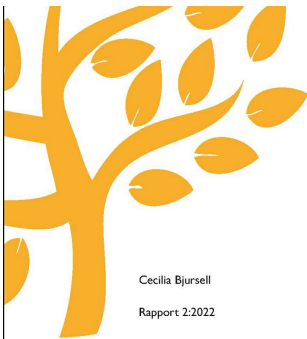
– När man ska ta fram hela processen för hur man ska bli lärande så måste det finnas berörda, alltså de som faktiskt ska lära sig, med från början och genom hela processen, säger Katarina Pietrzak.

Lärande i arbetslivet: motivation, digitalisering och effekter

I Sverige har diskussionen om livslångt lärande allt mer kommit att handla om hur arbetsgivare kan stödja medarbetarnas ständiga lärande. Ett övergripande resultat i denna rapport är att det finns evidens, det vill säga vetenskapligt baserad kunskap, vad gäller individens

Cecilia Bjursell
Rapport 2:2022

motivation och lärande, organisationen som lärandemiljö, och hur utbildningar kan utformas med eller utan digitalt stöd för att ge goda effekter. Däremot konstaterar flera forskare i sina studier och litteraturgenomgångar att trots att kunskapen finns, sker få ändringar i praktiken för att arbeta utifrån dessa kunskaper.

Validering kan belysa osynlig kompetens i industrin

Industrins behov av kompetenser skulle kunna tillgodoses bättre genom utbildningar i de egna leden, något som också skulle kunna stärka den enskildes position på arbetsmarknaden. I projektet *Kompetenssäkrad individ* har man utarbetat en modell för hur företag kan få syn på, och ta till vara, potentialen hos sin egen personal.

– Många kan lite mer än vad deras chefer trodde, säger Henrik Smedmark, utbildningsansvarig på TMF - Trä- och Möbelföretagen, som är projektägare.

Foto: Juliana Fälldin

Motivation, finns det?

Ett samtal om motivation och vuxnas lärande med Helene Ahl, professor i företagsekonomi vid Encell och Högskolan för lärande och kommunikation. Helene har skrivit boken 'Motivation och vuxnas lärande - En kunskapsöversikt och problematisering', på uppdrag av dåvarande Myndigheten för skolutveckling. Nu går hon igenom området igen, utifrån var vi står idag, och slår hål på allmänt vedertagna sanningar om motivation. Intervjuar gör Karin Havemose,

universitetslektor i arbetsorganisation vid Jönköpings tekniska högskola.

Snabbspår kan lätta på

kompetensbrist i förskolan

I början var Vidare utbildning för obehöriga lärare (VAL) inte tillgängligt för den som arbetade i förskolan. Men efter en förordningsändring finns sedan ett par år möjligheten att läsa in förskollärexamen och bli legitimerad förskollärare genom att validera sina kunskaper, och läsa in det som saknas genom en högskoleutbildning samtidigt som

man arbetar.

– Det är många av våra förskollärare som har väldigt lång och gedigen erfarenhet, säger Elisabeth Henriksson, samordnare för VAL-programmet på Högskolan för lärande och kommunikation i Jönköping.

Arbetslagets mående påverkar vad som kan diskuteras

Två och en halv timmes planeringstid i veckan. Vad räcker det till om du är lärare i fritidshem?

Jo det räcker till att släcka bränder, lösa det akuta, se till att det finns vikarier och att skeppet inte sjunker. Det räcker inte till att samtala kring praktiken, att tillsammans i

arbetslaget diskutera vad som hänt, hur det har hanterats och hur man framåt bäst ska arbeta. I sin avhandling har Sanna Hedrén studerat hur de samtalen, som normalt inte hinns med, kan se ut. Hon har visat i sin forskning hur klimatet i ett arbetslag kan påverka hur man samtalar om sin praktik, och om lösningar på problem som uppstår.

En guide till livslångt lärande i arbetslivet

Det finns en stor efterfrågan på kunskaper om vuxnas lärande. I ett samarbete har utbildningsföretaget Moderskeppet tillsammans med Cecilia Bjursell, professor i pedagogik och centrumledare för Encell, tagit fram kursen En guide till livslångt lärande i arbetslivet. Syftet är att visa på grunderna för att främja ett livslångt lärande.

Kollektivt lärande och lärande organisationer

Vad är en lärande organisation och hur kan vi främja kollektivt lärande? Och hur kan vi kombinera styrning och samordning utan att kväva kreativitet? Detta är frågor som Aron Schoug intresserar sig för, och i det här avsnittet av Tealpodden delar han med sig av sina forskningsresultat och erfarenheter inom området.

AI Bildung and the Genealogy of Educational Imaginaries

Lina Rahm, lektor vid KTH, presenterar sin forskning om teknikutvecklingen och medborgarnas lärande vid humanistiskt forum den 20 december kl 13. Seminariet hålls på campus i Jönköping men går även att följa digitalt via Zoom.

Rapport: Förbättrad kompetensförsörjning av digital spetskompetens

I en ny rapport från UKÄ ges förslag som syftar till att genom en kombination av satsningar förbättra kompetensförsörjningen av digital spetskompetens. Förslagen omfattar satsningar på utbildnings- och forskningsmiljöer, strukturer för förbättrad samverkan mellan berörda

Culturally Empowering Education through Language and Literature

Forskarskolan CuEEd-LL - Culturally Empowering Education through Language and Literature är en nationell forskarskola som ska stärka svensk lärarutbildning genom att utveckla kulturellt möjliggörande undervisning där språk och litteratur är i fokus. Forskarskolan finansieras av

aktörer samt utveckling av statistik- och prognosprodukter som belyser efterfrågan och tillgång på digital spetskompetens utifrån olika prognoshorisonter.

Vetenskapsrådet och leds av Jönköping University i samverkan med Göteborgs universitet, Stockholms universitet och Malmö universitet.

Tips på konferenser:

Work Integrated Learning (WIL), 7-9 december, Trollhättan och online

WIL is about learning through a lively exchange of ideas, reflective conduct, and active participation in a co-creation atmosphere. You will have the opportunity to have your research discussed by international scholars. You will meet peers and practitioners to share and strengthen your network.

Lära med berättande 2023, 8-9 februari, Skellefteå och online

Konferensen vänder sig till dig som arbetar med lärande inom förskola, grundskola, gymnasium, SFI, folkbildning eller i andra lärande miljöer – konferensen är aktuell på en generell nivå. Programmet bjuder på inspirerande föreläsningar, goda exempel, praktiska workshops och idéskapande möten med andra lärare, pedagoger och utbildare. Ni möter expertis med perspektiv från universitet, klassrumsgolv och berättarvärld – teori och praktik i samspel.

Högskola och Samhälle i Samverkan, 10–12 maj, Trollhättan

HSS-konferensen anordnas vartannat år och samlar deltagare från akademien, näringsliv, offentlig sektor, politik och civilsamhälle. Syftet är att diskutera de stora samhällsutmaningarna och hur vi kan ta oss an dem med målet att tillsammans skapa ett mer hållbart samhälle.

Ytterligare konferenser finns här.

Kontakta oss

Encell - Nationellt kompetenscentrum för livslångt lärande - har på uppdrag av regeringen ett övergripande nationellt ansvar för forskning och kunskapsspridning om vuxnas lärande. Vår ambition är att hålla oss à jour med forskningsfronten på området livslångt lärande, samtidigt som vi själva ser oss som en viktig aktör med förmåga att sätta sig in i en mångfald av perspektiv och utgångspunkter. Hör av dig om du har något från din verksamhet inom livslångt lärande som du vill berätta om!

Sara Bref
Webbredaktör och kommunikatör Encell
sara.bref@ju.se